Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 4. 1998, sp. zn. 16 Co 95/98, 16 Co 96/98, ECLI:CZ:MSPH:1998:16.CO.95.1998.1

Číslo: 62/2000

Právní věta:

V řízení, v němž by i v případě prokázání žalobních tvrzení nebylo možno vyhovět uplatněnému žalobnímu návrhu, není třeba provádět dokazování.

Oprávněná osoba se vůči zmocněnci, který její nárok na vydání věci podle zákona č. 229/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, včas neuplatnil, může domáhat náhrady škody v penězích; nárok na vydání věci (podílu na ní) však vůči tomuto zmocněnci, jemuž byla věc jako další oprávněné osobě vydána, nemá.

Soud: Městský soud v Praze

Datum rozhodnutí: 28.04.1998

Spisová značka: 16 Co 95/98, 16 Co 96/98

Číslo rozhodnutí: 62

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody

Předpisy: 99/1963 Sb. § 27
§ 125 229/1991 Sb. § 6

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce se žalobou podanou soudu dne 19. 11. 1996 domáhá, aby bylo žalovanému uloženo uzavřít s ním do tří dnů od právní moci rozsudku dohodu o vydání věci tohoto znění: RNDr. J. K., bytem T., S. 2378, jako příjemce a M. K., bytem M. H. 100, P. jako vydávající uzavírají tuto dohodu o vydáni nemovitosti: žalovaný vydává žalobci ideální 1/2 pozemkové parcely č. 510 o výměře 3447 m2 v k. ú. R., zapsané u Katastrálního úřadu v K. V. na LV č. 993 a žalobce tuto nemovitost do svého vlastnictví přijímá. Žalobní návrh směřující proti bratrovi odůvodňuje žalobce tvrzením, že žalovaný je veden v katastru nemovitostí jako vlastník předmětné parcely, kterou nabyl na základě rozhodnutí Pozemkového úřadu ze dne 14. 4. 1994. Oba účastníci byli oprávněnými osobami ve smyslu zákona č. 229/1991 Sb. ve vztahu k předmětnému pozemku a žalobce žalovanému udělil plnou moc, aby za žalobce jeho jménem vyřídil navrácení majetku. Žalobce však zjistil, že žalovaný nejednal na základě plné moci a restituční nárok vyřídil pouze pro sebe, když zatajil, že je zmocněn jednat též na základě plné moci i jménem žalobce. Žalovaný se podle názoru žalobce na jeho úkor obohatil a podle § 451

obč. zák. je povinen obohacení vydat. Je proto s ním povinen uzavřít dohodu o vydání věci, která bude právním podkladem pro zápis vlastnického práva žalobce k požadovanému podílu na nemovitosti.

Žalovaný žádal zamítnutí žaloby s argumentem, že předmětný pozemek získal pravomocným rozhodnutím státního orgánu podle zákona č. 229/1991 Sb., čímž je vyloučeno, aby mu vzniklo bezdůvodné obohacení. Argumentoval též tím, že v době uplatňování svého restitučního nároku neměl příslušnou plnou moc i za žalobce.

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 6, ve znění opravného usnesení, byla zamítnuta žaloba s návrhem, že žalovaný je povinen se žalobcem do tří dnů od právní moci rozsudku uzavřít dohodu o vydání věci tohoto znění: žalovaný vydává žalobci ideální 1/2 pozemkové parcely č. 510 o výměře 3447 m2 v k. ú. R. zapsané u Katastrálního úřadu v K. V. na LV č. 993 a žalobce tuto nemovitost do svého vlastnictví přijímá. Žalobce byl uznán povinným zaplatit žalovanému náklady řízení ve výši 224 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku. Své rozhodnutí ve věci samé odůvodnil soud prvního stupně tím, že přestože žalobce v řízení uplatňuje určitý a srozumitelný žalobní návrh a že je soud žalobním návrhem vázán, dospívá k závěru, že žaloba není důvodná, neboť způsob vypořádání v případě bezdůvodného obohacení je dán ustanovením § 451 odst. 1 obč. zák., tj. jeho vydáním. Žalobní petit je tak v rozporu s právním důvodem žaloby. Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 142 odst. 1 o. s. ř., když žalovaný měl ve věci plný úspěch a vznikly mu náklady účastí při jednání soudu na ušlém výdělku.

Proti takovému rozsudku podává žalobce odvolání, ve kterém namítá, že žaloba nebyla věcně projednána a byla zamítnuta bez provádění důkazního řízení. Žalobce argumentuje, že soudní rozhodnutí znějící na povinnost vydat nemovitosti jsou nevykonatelná a že názor soudu, že nelze jako bezdůvodné obohacení vydat nemovitost, pak znamená, že se nabytím nemovitosti nelze bezdůvodně obohatit. Takový názor pokládá za nesprávný. I kdyby tohoto nesprávného názoru nebylo, má žalobce za to, že jej soud měl procesně poučit, že petit žaloby je nesprávný, a teprve kdyby žalobce setrval na svém návrhu, bylo možno žalobu zamítnout. Namítá též, že soud prvního stupně žalobu zamítl v jiném znění, než byla uplatněna, pokud ta neobsahuje část navrhovaného textu dohody obsahující označení účastníků dohody. Ustanovení § 451 odst. 1 obč. zák. stanoví povinnost k vydání a neuvádí návod, jak má být konkrétně žalováno. Soud prvního stupně v žádném případě neměl rozhodovat věcně, pokud sdílel odlišné procesní názory žalobní konstrukce. Žalobce požadoval, aby byl rozsudek soudu prvního stupně zrušen a věc vrácena k novému projednání a rozhodnutí.

Žalovaný požadoval, aby byl napadený rozsudek jako správný potvrzen, když zejména uváděl, že se žaloba nezmiňuje, o jaký druh bezdůvodného obohacení v zákoně taxativně vypočteného se má jednat. Pokud by soud prováděl dokazování, zjistil by, že žalovaný při vyřizování restitučního nároku neměl od žalobce platnou plnou moc.

Městský soud v Praze přezkoumal správnost rozhodnutí soudu prvního stupně ve smyslu ustanovení § 212 odst. 1 a 2 o. s. ř. a bez doplňování důkazního řízení dospěl k závěru, že žalobcovo odvolání není přiléhavé. Proto rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

Z odůvodnění:

Předně odvolací soud se soudem prvního stupně souhlasí, že v souzené věci nebylo nutno provádět dokazování ve smyslu důkazních návrhů žalobce obsažených v jeho žalobě, neboť již z obsahu žaloby vyplývá, že žalobcem uplatněný žalobní návrh nemůže být v žádném případě důvodný.

I kdyby totiž byla prokázána veškerá žalobní tvrzení žalobcem v řízení od žaloby až po okamžik rozhodnutí odvolacího soudu uplatněná, nemohl by žalobcem tvrzeným a případně prokázaným

skutečnostem svědčit podle hmotného práva nárok, aby byl žalovaný uznán povinným uzavřít s ním dohodu o vydání spoluvlastnického podílu na předmětně nemovitosti. Tento závěr přitom platí i pro případ, že by žalobce žalobním návrhem požadoval vydání nemovitosti. V tomto smyslu se odvolací soud neztotožňuje s nedůsledným odůvodněním rozhodnutí soudu prvního stupně. Ať by žalobce žaloval na nahrazení projevu vůle žalovaného ve smyslu ustanovení § 161 odst. 3 o. s. ř. a nebo na vydání spoluvlastnického podílu na nemovitosti, vždy by tak totiž usiloval o to, aby mu v důsledku soudního rozhodnutí vzniklo spoluvlastnické právo k předmětnému pozemku. Takový jeho požadavek však nemá oporu v platném českém soukromém právu. Žalobce se již žalobním tvrzením hlásí k tomu, že nejen sám neuplatnil restituční nárok, ale že tak neučinil ani jeho tvrzený zástupce, totiž žalovaný. Za takovéhoto tvrzení nelze vážně uvažovat o žalobcových restitučních možnostech, když je třeba restitucí chápat obnovení předchozího stavu. Nebyl-li žalobcem uplatněn restituční nárok podle zákona č. 229/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů, nemůže mít žalobce nárok vyplývající z ustanovení § 13 odst. 2 tohoto zákona. Jedině toto zákonné zmocnění v režimu zákona o půdě řeší konflikt mezi oprávněnými.

Vztah mezi účastníky tak, jak je identifikován žalobními tvrzeními, vyplývá z tvrzení o existenci zastoupení žalobce žalovaným při vyřizování jeho restitučního zájmu. Důsledky případného nedodržení povinností vyplývajících ze závazkového poměru mezi zastoupeným a zástupcem jsou uvažovatelné jedině z hlediska odpovědnosti za náhradu škody. Z obecného ustanovení § 442 odst. 2 obč. zák. pak vyplývá, že by případné nároky musely být zaměřeny na plnění v penězích, nikoli na uvedení do předešlého stavu, neboť takový předešlý stav, že by žalobce byl podílovým spoluvlastníkem předmětné nemovitosti, ani neexistoval.

Aplikace zásad o odpovědnosti za bezdůvodné obohacení podle § 451 a násl. obč. zák. pro žalobcem tvrzené skutečnosti pak již nepřichází pojmově v úvahu. Žalovanému realizací jeho restitučního nároku nemohlo vzniknout bezdůvodné obohacení ve smyslu ustanovení § 451 odst. 2 obč. zák. V této rovině žalobce zjevně nepřiléhavě vykládá zásady vydání bezdůvodného obohacení. Účastníci totiž nebyli ve vzájemném vztahu, v němž by bylo možno ve smyslu zákona uvažovat o obohacení- jednoho z nich na úkor druhého. Konkurence jejich předpokladů pro splnění znaků oprávněné osoby mezi nimi navzájem nevytvořila, na rozdíl od vztahu k osobě povinné, žádné relevantní poměry; ty by mohly být dány jedině jejich vzájemnými ujednáními, např. o zastoupení.

Účastník řízení není zásadně povinován k právní kvalifikaci svých nároků či vylíčených rozhodných skutečností. Žalobce přesto v žalobě vyjádřil domnělou právní konstrukci uplatněného žalobního návrhu. Jeho právní názor je ovšem právním omylem, který má za následek nedůvodnost žalobního návrhu bez potřeby zjišťování skutkového stavu věci ve smyslu § 153 odst. 1 o. s. ř.

Protože odvolací soud nenalézá žádné hmotněprávní ustanovení, kterému by odpovídal žalobcem uplatněný nárok, potvrzuje rozhodnutí soudu prvního stupně jako správné podle ustanovení § 219 o. s. ř., byť z poněkud jiného právního důvodu. Ve svém celkově správném postupu soud prvního stupně nijak nepochybil, když v zamítavém výroku vyjádřil podstatu negativního stanoviska k žalobcem navrhované dohodě a když v zamítavém výroku nadbytečně neopakoval hmotněprávní subjektivitu účastníků řízení. Nijak též nepochybil, když při svém právním názoru žalobce nepoučoval o tom, jakým způsobem má z uplatněných tvrzení žalovat. Kdyby tak postupoval, překročil by meze § 5 o. s. ř., redukující poučovací povinnost soudu na poučení účastníků o jejich procesních právech a povinnostech, a porušil by též zásadu rovnosti stran v neprospěch žalovaného.